

Arsenāla jautājumi

Par kinoforumā Arsenāls spēku, vājumu un perspektīvu

Dita Rietuma

NESEN finišējušais kinofestivāls *Arsenāls* nenoliedzami ir viens no būtiskākajiem Latvijas kinodzīves notikumiem — gan tā vēsturisko tradīciju dēļ (tas bija pirmais festivāls ar starptautiskām un veiksmīgi īstenotām ambīcijām), gan tā grūti pārvērtējamā fakta dēļ, ka tieši *Arsenāls* ir izaudzinājis skatītāju loku, kuram rūp arī uz pliku komerciālu neorientētās filmas. Kino kā māksla, eksperimenti, jēgas un stila meklējumi, ne tikai filmas kā izklaides iemesls un uz peļņu orientēts produkts. Kā zinām, pēc ilggadējā festivāla veidotāja un arī idejas tēva Augusta Sukuta paša pasludinātās «noiešanas ēnā», šogad *Arsenāla* joprojām ļoti spēcīgais zīmols nonāca jaunās komandas, precīzāk, jaunās direktores Elvitas Rukas rokās. Kāds bija šis festivāls, kurš piedāvāja 111 filmu (tas gan ir krietni mazāk nekā pirms četriem vai sešiem gadiem) un nolēma (daļēji) doties gan uz *Forum Cinemas* telpām, gan beigt ignorēt Latviju, kas nav Rīga, daļu no filmām rādot Liepājā? Tas, ka *Arsenāls* ir brīnišķīgs, mēs visi zinām. Šī *a priori* pieņemta atziņa bieži vien nav ļāvusi racionāli izvērtēt *Arsenāla* pēdējo gadu stiprās un vājās puses. Pat nediskutējot par filmu programmu akcentiem vai *Arsenāla* uzstādījumu — radošiem hepeningiem atvēlēt pamatīgu vietu festivāla programmā —, viens no jau pasen piesauktajiem *Arsenāla* vājuma punktiem ir tā... retums. Reizi divos gados notiekošs festivāls ir ne tikai anahronisms, bet arī pamatīga problēma pašiem festivāla veidotājiem. Situācija kopš 1986.gada — *Arsenāla* pirmsākumiem — ir krietni mainī-

jusies, filmu, arī *Arsenāla* garam atbilstošu, nokļūšanas kanāli līdz skatītājam ir dažādojušies. Tālab jautājumu ir daudz — gan par *Arsenāla* regularitāti, gan stilu, gan jēdzieniskajiem akcentiem.

Kā jaunajai festivāla vadītājai izdevās savienot vēsturisko mantojumu un pasludināto «jaunā *Arsenāla* tuvību tautai», kādi bija *Arsenāla* hepeningi (tie svārstījās no mēmā kino poēzijas apspēles līdz aizrautīgām spēlītēm ar militāriskumu), lūdzam izteikties kino profesionāļiem.

**DAIRA ĀBOLAŅA,
KRITIĶE
Pārmaiņu stress**

Pēcsukuta ēras pirmais *Arsenāls* emocionāli un arī saturiski nebija pasargāts no «pārmaiņu stresa», kuru gan daļēji kompensēja jaunās komandas azarts un apņēmība. Jaunie *arsenālieši* vēl nav atraisījušies no pagātnes leģendām. Tas vairs nav vecais kulta *Arsenāls*, bet vēl nav jaunais. Elvita Ruka gan ir drosmīgi adoptējusi Sukuta garabērnu, bet tagad sākas audzināšanas sūrais darbs. Filmu atlas komisija bija centusies turēties pie stingriem, nepieradinātās mākslas kritērijiem. Tas nozīmē, ka gandrīz katra festivāla filma bija ievēribas cienīga, bet visa programma bija tik raiba, ka kopējais vēstījums grūti formu-

lējams. Festivāla uzstādījums — «Klusums un mēmums, arī dažu mēmo filmu seansi» bija vēl Augusta Sukuta stilā, kaut gan nepārprotami skaidrs, ka Elvitas Rukas ekstravagances dodas brīvdabas kino un publikas paplašināšanas virzienā. Baltijas filmu skatē mazliet valdīja pieklājības un kompromisu sajūta, ietverot arī lielbudžeta filmu *Rīgas sargi*, kas isti neatbilst *Arsenāla* tradīcijām un kritērijiem. Īstais Elvitas Rukas *Arsenāls* notiks pēc diviem gadiem, tad jau manīsim.

**ELĪNA REITERE,
RĪGAS KINOMUZEJA
VADĪTĀJA
Jaunu vīziju gaidot**

Šajos divdesmit gados Augusts Sukuts kopā ar saviem draugiem un atbalsītājiem ir izveidojis labu festivālu un arī labu zīmolu, kuram kinomīļi var uzticēties, — Starptautiskais kinoforums *Arsenāls*. Perfekti šogad izveidota festivāla publicitāte — *Arsenāls* bija visur. Kinoteātru zāles bija pilnas ar skatītājiem (kaut atlas komisija bija centusies turēties pie stingriem, nepieradinātās mākslas kritērijiem. Tas nozīmē, ka gandrīz katra festivāla filma bija ievēribas cienīga, bet visa programma bija tik raiba, ka kopējais vēstījums grūti formu-

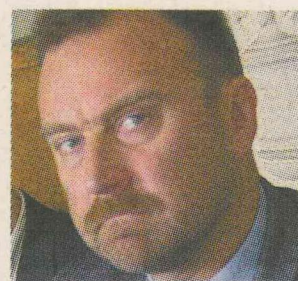
Tomēr šķiet, ka jaunā festivāla vadītāja Elvita Ruka vēl nav stratēģiski izvērtējusi pārmantotā *Arsenāla* plusus un mīnusos un, uz tiem balstoties, izstrādājusi jaunā *Arsenāla* vīziju. Paziņojums, ka *Arsenāls* tagad ir tuvāk tautai, vispirms šķiet tikai plakātisks, jo festivāla programmas uzbūves principi bija tādi paši kā citus gadus, kas varēja apkalpot pietiekoši plašu kino gaumju spektru (lielās vakara filmas tradicionālākai kino gumei, eksperimentālāki darbi citās, ļoti vērtīgā Baltijas skate u.c.). Manī ir bažas, kādām filmām tad būtu jābūtu festivāla programmā, lai tas būtu «tuvāk tautai»...

Kopējas vīzijas trūkums, šķiet, vadīja šī ārkārtīgi aktīvā festivāla menedžmenta rosīšanos, piemēram, bruņoto spēku izmantojums ar šāvieniem, neierakstot tos kopīgajā tieši 19. *Arsenāla* stratēģijā. Galvenā festivāla tēma *Klusums* ir brīnišķīga, un to pavadīja ļoti laba filmu programma *Mute* (kā arī citas dažādās skatēs un īpašos notikumos izkaisītas gan vecas, gan jaunas mēmās filmas), bet, festivālam ritot, radās iespāids, ka šis festivāla galvenais stāsts tiek piemirsts.

Nav novērtēts, ka Augusts Sukuts un viņa veidotās leģendas nav tikai vēstures slāņi, kuriem ļaut pārklāties ar putekļiem, bet gan arī brīnišķīga iespēja, kuru attīstīt. Piemēram, leģenda par Sukuta žaketes pogu, kuru atrod filmu konkursa uzvarētājs (t.i., izlozes rezultātā iegūst USD 20 000).

Gribu vēlēt Elvitai Rukai un viņas komandai, lai izdodas izveidot stipru nākošo festivāla vīziju un tās realizēšanas stratēģiju, jo *Arsenāls* kinomīļiem ir svētki,

kuru kā zīmīgu notikumu Latvijas kultūras dzīves ainavā ar izcilu filmu programmu un to pavadošajiem pasākumiem, gribētos piedzīvot arī turpmāk!

**BRUNO AŠČUKS,
PRODUCENTS,
KRITIĶIS
Varbūt katru gadu?**

Festivāls *Arsenāls* vienmēr ir notikums. Tā tas bija arī šogad. Sākot ar brīvdabas seansu Vērmānes parkā un beidzot ar filmu *Pēc noskatīšanās atīt*.

Festivāla rīkotāji piedāvāja daudzveidīgu programmu dažādām skatītāju interesēm un gaumēm. Izpētot katalogu, atzīmēju filmas, ko gribētos redzēt. Sarkanais zīmulis pasvītro gan starptautiskajam konkursam atlasītos darbus, gan Baltijas programmas

filmās (diemžēl, Rīga joprojām reti redzam savu tuvāko kaimiņu uzņemtas filmas), gan Slovākijas kino programmu... un apraujas. Ātri saprotu, ka visu to redzēt nevarēs. Pirmkārt, nav vairs 1986.gads, kad filmas rādīja no rīta līdz vakaram, arī skatīties varējam visu dienu. Diemžēl pilnībā izrauties no ikdienas darbiem neizdodas, lai kā arī gribētos. Otrkārt, festivālā bija diezgan daudz filmu, ko demonstrēja tikai vienu reizi. Skaidrs, ka par katru rādīšanas reizi jāmaksā. Tomēr saprotot, cik liels darbs jāiegulda, lai katru filmu atvestu uz Rīgu, gribētos, lai to varētu redzēt vairāk skatītāju.

Bažas rada *Arsenāla* formāts — festivāls notiek katru otro gadu. Šodienas dinamiskajā laikā, tam grūti atrast pamatojumu. Kinoteātri, festivāli, televīzija, DVD, internets... katru dienu dāvā desmitiem filmu. Lietderīgāk būtu, ja *Arsenāls* notīktu katru gadu, bet ar mazāku filmu skaitu. Labi izveidota programma varētu kļūt par to bāku, kas skatītājam ļautu orientēties milzīgajā filmu okeānā.

To arī novēlu jaunā kapteiņa vadītajai *Arsenāla* komandai!♦

**Šodien pielikuma Dizaina Diena
programmas 4.lpp. 16.punktā publicēts
nepareizs pasākuma datums.**

**Pareizi jābūt –
Nr. 16, Design Road. House,
Kalnciema iela 37, 35, 33,
4.oktobrī plkst. 20.00.**